

Алгоритми та складність

ІІ семестр

Лекція 5

Піраміди злиття (mergeable heaps)

Піраміди, що підтримують операцію злиття.

За замовчуванням вважаємо їх неспадаючими (вузол з мінімальним ключем у вершині).

- $\text{MAKE\_HEAP}()$: створення нової порожньої піраміди.
- $\text{INSERT}(H, x)$: вставка готового вузла x в піраміду H .
- $\text{MINIMUM}(H)$: повертає вказівник на вузол піраміди H з найменшим ключем.
- $\text{EXTRACT\_MIN}(H)$: видаляє вузол піраміди H з найменшим ключем і повертає вказівник на нього.
- $\text{UNION}(H_1, H_2)$: повертає нову піраміду – результат злиття H_1, H_2 (вони не зберігаються).
- $\text{DECREASE\_KEY}(H, x, k)$: присвоєння вузлу x піраміди H значення ключа k , що є меншим за поточне.
- $\text{DELETE}(H, x)$: видалення вузла x з піраміди H .

Піраміди злиття (mergeable heaps)

Час виконання операцій при різних реалізаціях пірамід злиття

Процедура	Бинарная пирамида (наихудший случай)	Биномиальная пирамида (наихудший случай)	Пирамида Фibonacci (амортизированное время)
MAKE_HEAP	$\Theta(1)$	$\Theta(1)$	$\Theta(1)$
INSERT	$\Theta(\lg n)$	$O(\lg n)$	$\Theta(1)$
MINIMUM	$\Theta(1)$	$O(\lg n)$	$\Theta(1)$
EXTRACT_MIN	$\Theta(\lg n)$	$\Theta(\lg n)$	$O(\lg n)$
UNION	$\Theta(n)$	$\Omega(\lg n)$	$\Theta(1)$
DECREASE_KEY	$\Theta(\lg n)$	$\Theta(\lg n)$	$\Theta(1)$
DELETE	$\Theta(\lg n)$	$\Theta(\lg n)$	$O(\lg n)$

- При необхідності злиття бінарна піраміда виявляється не найкращим варіантом.
- Жодна з реалізацій не надає ефективної реалізації пошуку за ключем.

Біноміальні дерева (binomial trees)

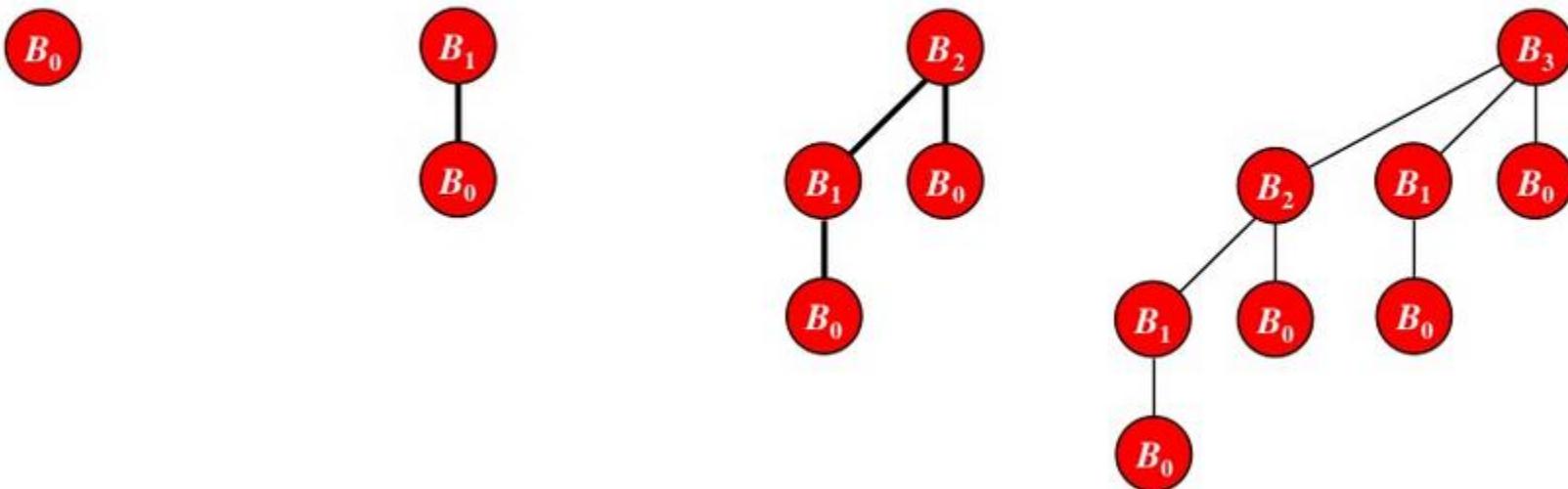
- Впорядковане дерево, що визначається рекурсивно.
- Біноміальне дерево B_0 порядку 0 складається з єдиної вершини.
- Біноміальне дерево B_k порядку k складається з двох зв'язаних біноміальних дерев B_{k-1} : корінь одного є крайнім лівим сином іншого.

$$(n = 2^0 = 1)$$

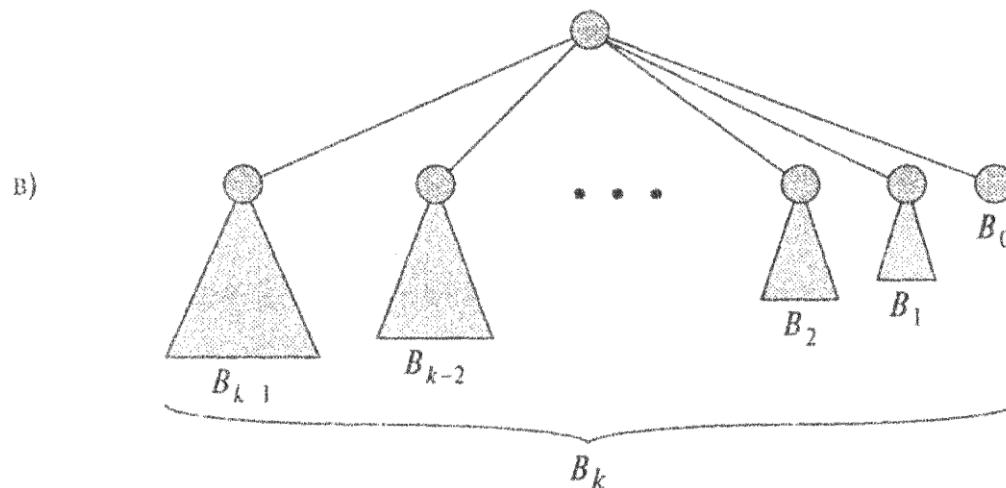
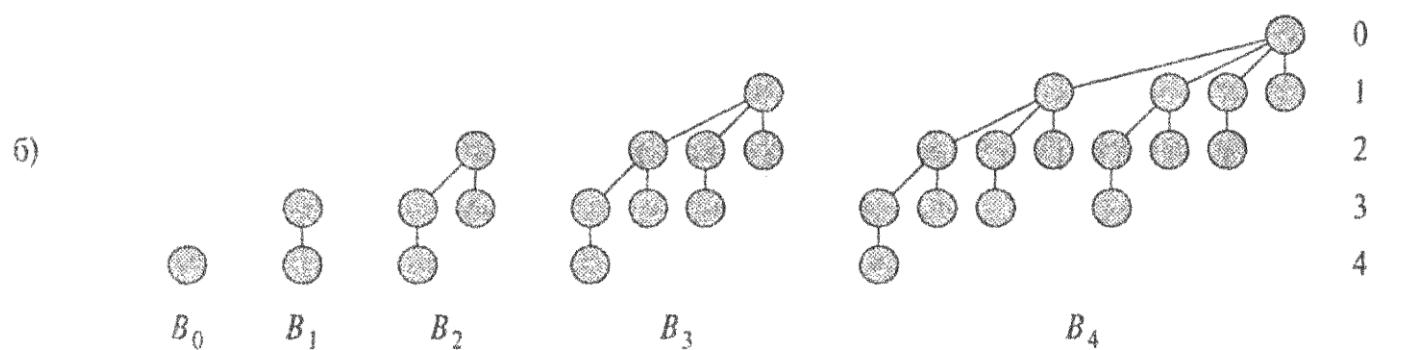
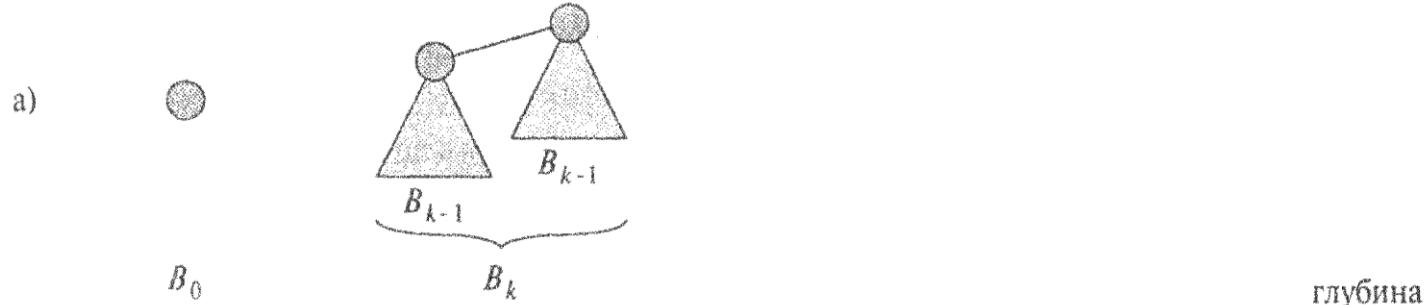
$$(n = 2^1 = 2)$$

$$(n = 2^2 = 4)$$

$$(n = 2^3 = 8)$$

Біноміальні дерева (binomial trees)

Біноміальні дерева (binomial trees)

Лема (властивості біноміальних дерев)

Біноміальне дерево B_k

1. має 2^k вузлів;
2. має висоту k ;
3. має рівно $\binom{k}{i}$ вузлів на глибині $i = 0, 1, \dots, k$;
4. має корінь степені k , а степінь синів менша степеня кореня; при цьому якщо синів пронумерувати зліва направо числами $(k-1), (k-2), \dots, 0$, то i -й син є коренем біноміального дерева B_i .

Біноміальні дерева (binomial trees)

Доведення. Індукція по k .

Для бази індукції B_0 перевірка тривіальна.

Нехай всі властивості виконуються для B_{k-1} .

1. Біноміальне дерево B_k складається з двох копій B_{k-1} , тому містить $2^{k-1} + 2^{k-1} = 2^k$ вузлів.
2. Виходячи зі способу зв'язування двох копій B_{k-1} в дерево B_k , глибина останнього на одиницю перевищує глибину B_{k-1} . Враховуючи припущення індукції, висота B_k дорівнює $(k-1)+1=k$.

Біноміальні дерева (binomial trees)

Доведення (далі)

3. Нехай $D(k, i)$ – кількість вузлів на глибині i біноміального дерева B_k . Виходячи зі способу зв'язування двох копій B_{k-1} в дерево B_k , кількість вузлів біноміального дерева B_k на глибині i дорівнює кількості вузлів біноміального дерева B_{k-1} на глибині i плюс кількість вузлів у B_{k-1} на глибині $(i-1)$:

$$D(k, i) = D(k - 1, i) + D(k - 1, i - 1) =$$

$$= \binom{k-1}{i} + \binom{k-1}{i-1} = \binom{k}{i}.$$

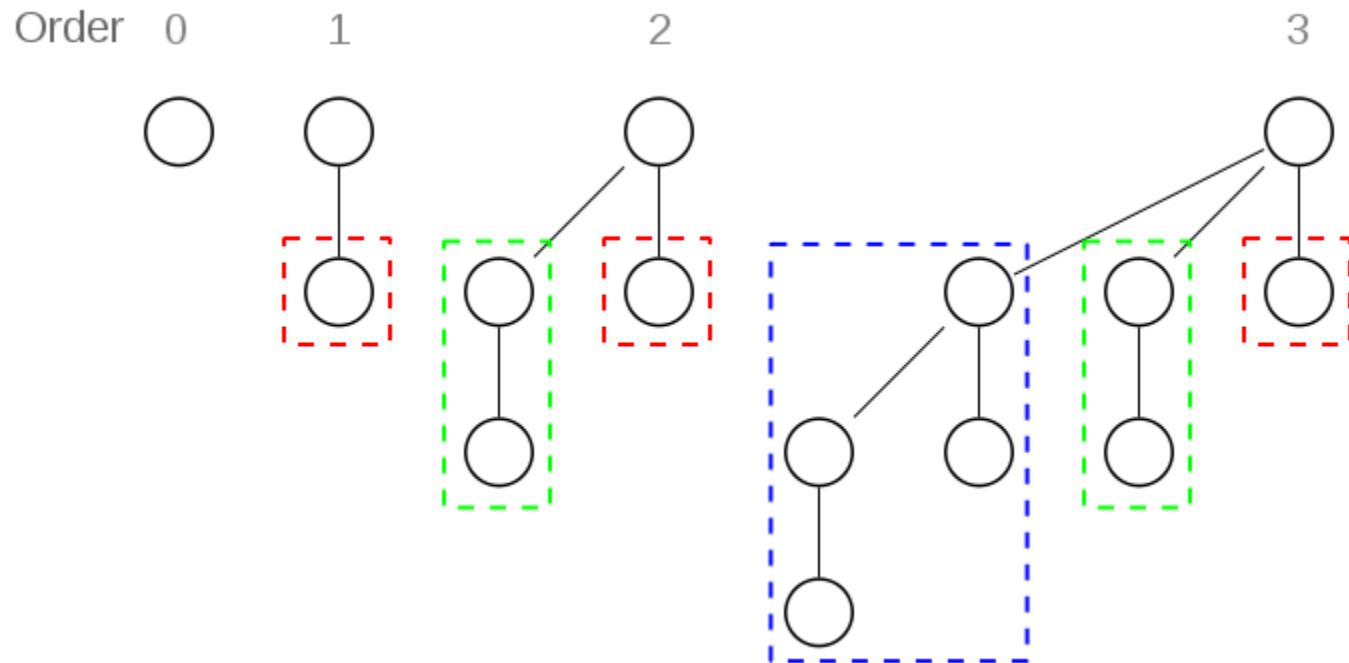
Біноміальні дерева (binomial trees)

Доведення (далі)

4. Корінь біноміального дерева B_k є єдиним вузлом, що перевищує степінь B_{k-1} : він має на одного сина більше. Оскільки (припущення індукції) корінь B_{k-1} має степінь $(k-1)$, то степінь кореня дерева B_k буде k . Якщо за припущенням синами біноміального дерева B_{k-1} будуть відповідно зліва направо біноміальні дерева $B_{k-2}, B_{k-3}, \dots, B_0$, то після прив'язки зліва ще одного дерева B_{k-1} синами новоствореного B_k стають $B_{k-1}, B_{k-2}, \dots, B_0$.

Наслідок. Максимальна степінь вузла біноміального дерева з n вершинами складає $\lg n$.

Біноміальні дерева (binomial trees)

Біноміальна піраміда (binomial heap)

Біноміальна піраміда (біноміальна купа) H – множина біноміальних дерев, що задовольняють властивостям біноміальних пірамід:

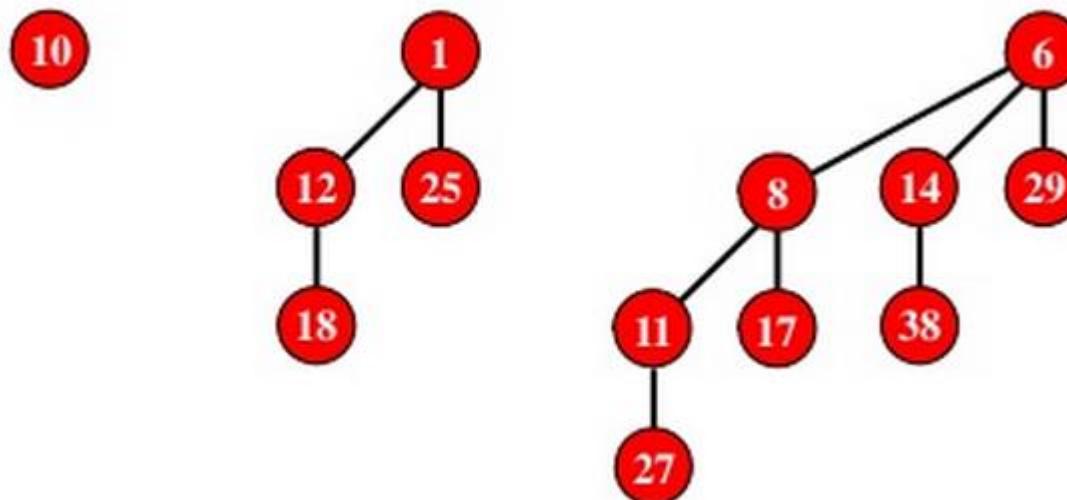
1. кожне біноміальне дерево в H є неспадаючою пірамідою (мінімальний елемент на вершині);
2. для довільного невід'ємного k в H існує не більше одного біноміального дерева відповідного порядку.

Біноміальна піраміда з n вузлів складається не більше ніж з $(\lfloor \lg n \rfloor + 1)$ біноміальних дерев.

Біноміальна піраміда (binomial heap)

- Нехай біноміальна купа має n вузлів.
- Одніці в двійковому записі n відповідають порядкам біноміальних дерев, що входять до цієї купи.

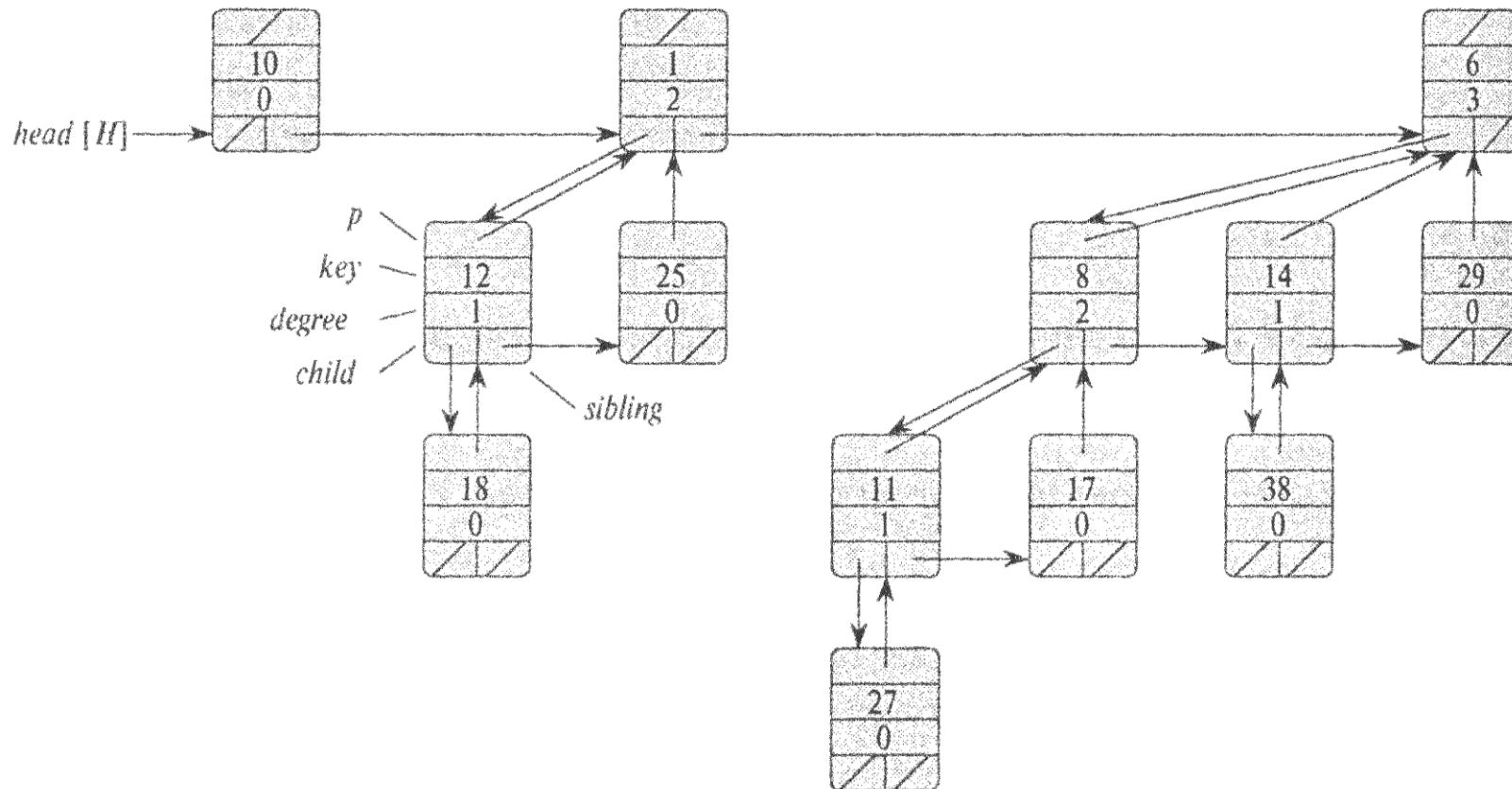
Наприклад, для 13 вузлів: $13 = 1101_2$. Біноміальна піраміда складатиметься з біноміальних дерев B_0 , B_2 та B_3 з 1, 4 і 8 вузлів відповідно.

Представлення біноміальних пірамід

- Кожне біноміальне дерево зберігається у представленні з лівим дочірнім та правим сестринським вузлами.
- Ключ $key[x]$, вказівник на батька $p[x]$, вказівник на найлівішого сина $child[x]$, вказівник на правого брата $sibling[x]$, кількість дочірніх вузлів $degree[x]$.
- Біноміальна піраміда представлена списком коренів її біноміальних дерев впорядкованим за зростанням степенів дерев.
- Вказівник на перший корінь біноміальної піраміди H : $head[H]$.
- Якщо x – корінь, то $sibling[x]$ вказує на наступний корінь у списку.

Представлення біноміальних пірамід

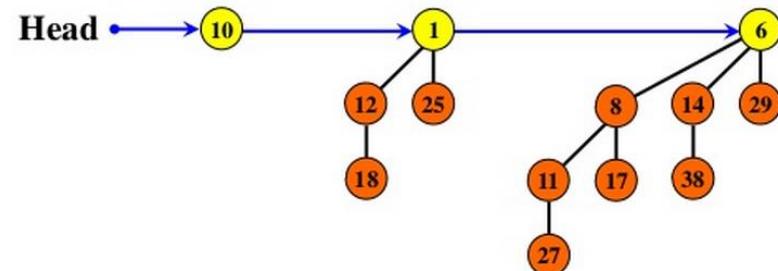

Операції над біноміальними пірамідами

- Створення порожньої біноміальної піраміди. Час роботи $\Theta(1)$.
- Пошук мінімального ключа (вважаємо, що відсутні ключі зі значенням ∞):

BINOMIAL_HEAP_MINIMUM(H)

```
1   $y \leftarrow \text{NIL}$ 
2   $x \leftarrow \text{head}[H]$ 
3   $min \leftarrow \infty$ 
4  while  $x \neq \text{NIL}$ 
5      do if  $\text{key}[x] < min$ 
6          then  $min \leftarrow \text{key}[x]$ 
7           $y \leftarrow x$ 
8           $x \leftarrow \text{ sibling}[x]$ 
9  return  $y$ 
```


Час роботи $O(\lg n)$, бо перевіряємо не більше $(\lfloor \lg n \rfloor + 1)$ коренів.

Операції над біноміальними пірамідами

- Злиття двох біноміальних пірамід.
  1. Злити списки коренів H_1 та H_2 в упорядкований список (BINOMIAL_HEAP_MERGE).
  2. Відновити властивості біноміальної піраміди H .

Процедура BINOMIAL_HEAP_MERGE діє аналогічно етапу злиття в сортуванні злиттям, на кожному кроці переміщаючи в результатуючий список дерево меншого порядку. Час її роботи $O(\lg n)$, де n – сумарна кількість вершин в двох пірамідах.

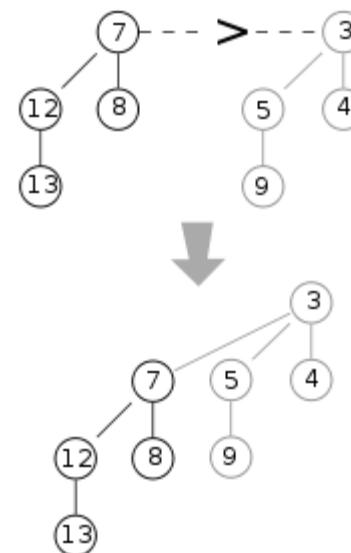
Після злиття списків коренів відомо, що купа H містить не більше двох коренів однакової степені, і вони стоять підряд. Тому будемо зв'язувати корені однієї степені поки всі корені не отримають різні степені.

Операції над біноміальними пірамідами

Допоміжна операція зв'язування двох біноміальних дерев одного порядку B_{k-1} в біноміальне дерево B_k (дерево з коренем у "підчеплюється" до дерева z):

BINOMIAL_LINK(y, z)

- 1 $p[y] \leftarrow z$
- 2 $sibling[y] \leftarrow child[z]$
- 3 $child[z] \leftarrow y$
- 4 $degree[z] \leftarrow degree[z] + 1$

Час виконання процедури $O(1)$.

Операції над біноміальними пірамідами

BINOMIAL_HEAP_UNION(H_1, H_2)

- 1 $H \leftarrow \text{MAKE\_BINOMIAL\_HEAP}()$
- 2 $head[H] \leftarrow \text{BINOMIAL\_HEAP\_MERGE}(H_1, H_2)$
- 3 Освобождение объектов H_1 и H_2 , но не
списков, на которые они указывают
- 4 **if** $head[H] = \text{NIL}$
- 5   **then return** H
- 6 $prev-x \leftarrow \text{NIL}$
- 7 $x \leftarrow head[H]$
- 8 $next-x \leftarrow sibling[x]$
- 9 **while** $next-x \neq \text{NIL}$
- 10   **do if** ($degree[x] \neq degree[next-x]$) или
          ($sibling[next-x] \neq \text{NIL}$ и $degree[sibling[next-x]] = degree[x]$)

Операції над біноміальними пірамідами

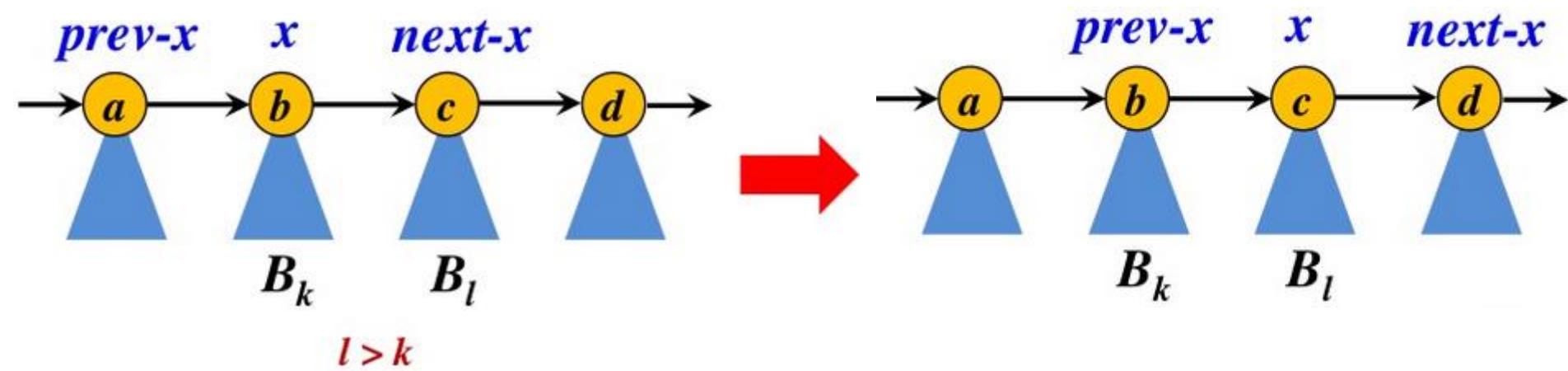
```
11      then prev-x  $\leftarrow x$                                 ▷ Случай 1 и 2
12          x  $\leftarrow next-x$                                 ▷ Случай 1 и 2
13      else if key[x]  $\leq key[next-x]$ 
14          then sibling[x]  $\leftarrow sibling[next-x]$           ▷ Случай 3
15              BINOMIAL_LINK(next-x, x)                  ▷ Случай 3
16          else if prev-x = NIL                         ▷ Случай 4
17              then head[H]  $\leftarrow next-x$                   ▷ Случай 4
18          else sibling[prev-x]  $\leftarrow next-x$           ▷ Случай 4
19              BINOMIAL_LINK(x, next-x)                  ▷ Случай 4
20          x  $\leftarrow next-x$                                 ▷ Случай 4
21      next-x  $\leftarrow sibling[x]$ 
22 return H
```

Операції над біноміальними пірамідами

Для відновлення властивостей біноміальної піраміди використаємо три допоміжні вказівники: x – поточний корінь, $prev\text{-}x$ – попередник x , $next\text{-}x$ – наступник x . Далі рухаємось списком коренів. Можливі ситуації:

Випадок 1.

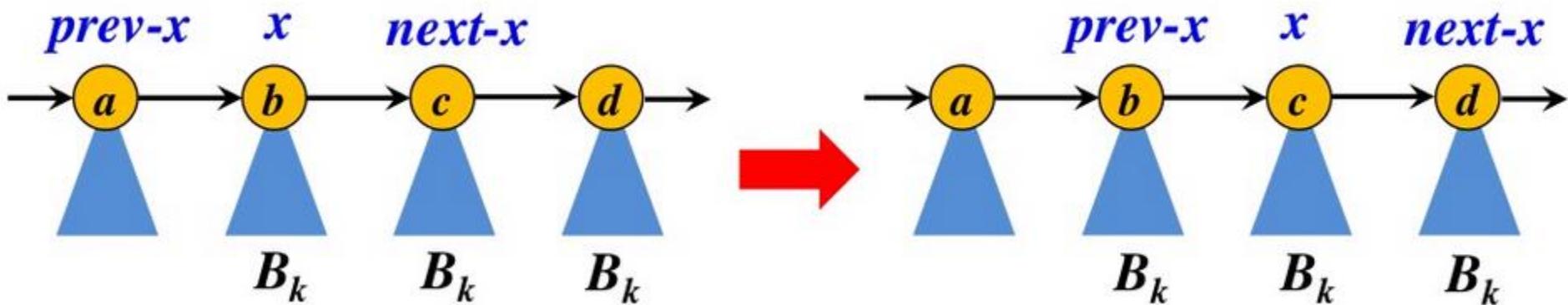
$$degree[x] \neq degree[next\text{-}x]$$

Операції над біноміальними пірамідами

Випадок 2.

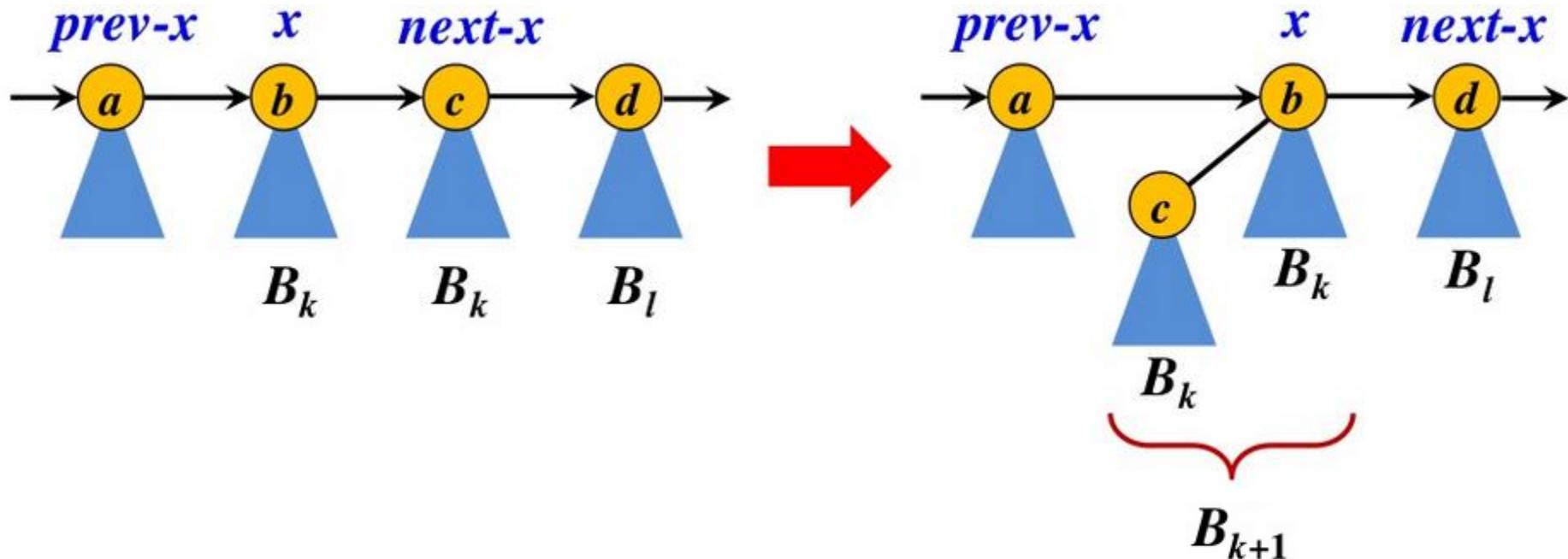
$$\text{degree}[x] = \text{degree}[\text{next-}x] = \text{degree}[\text{ sibling}[\text{next-}x]]$$

Операції над біноміальними пірамідами

Випадок 3.

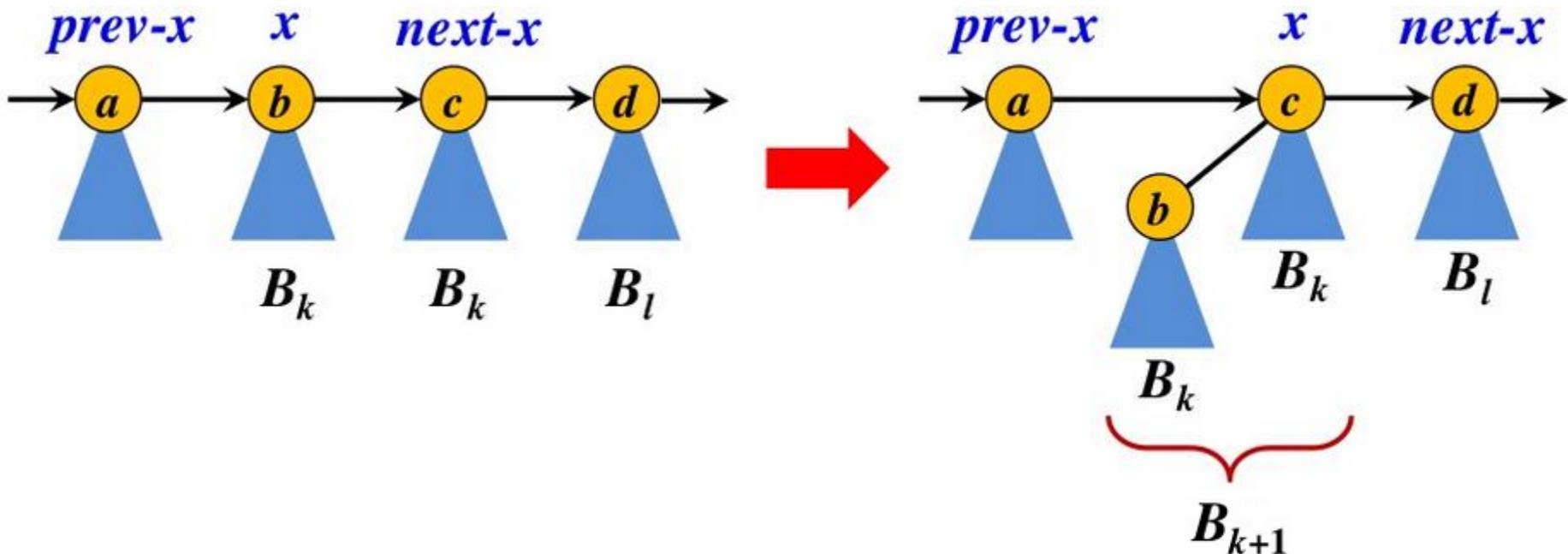
$degree[x] = degree[next-x] \neq degree [sibling[next-x]]$,
 $key[x] \leq key[next-x]$

Операції над біноміальними пірамідами

Випадок 4.

$degree[x] = degree[next-x] \neq degree [sibling[next-x]]$,
 $key[x] > key[next-x]$

Операції над біноміальними пірамідами

Порахуємо час роботи BINOMIAL_HEAP_UNION.

Нехай біноміальна купа H_1 містить n_1 вузлів, а H_2 – n_2 вузлів та $n_1 + n_2 = n$.

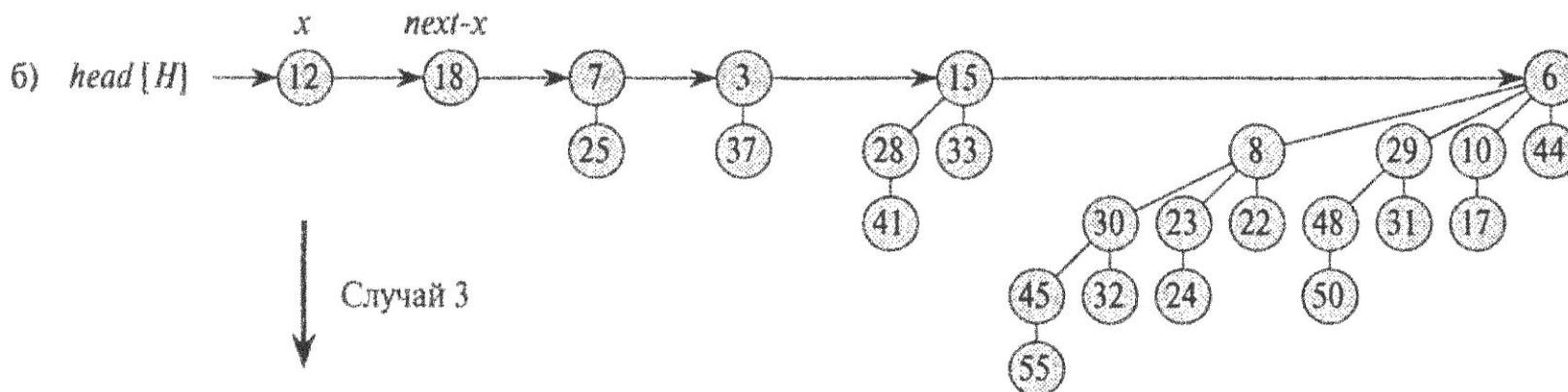
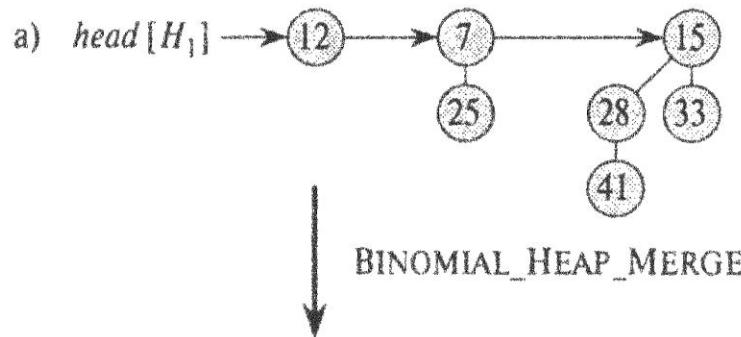
Тоді H_1 має максимум $\lfloor \log n_1 \rfloor + 1$ корінь, а H_2 – $\lfloor \log n_2 \rfloor + 1$ корінь, тому в H буде не більше $\lfloor \log n_1 \rfloor + \lfloor \log n_2 \rfloor + 2 \leq 2\lfloor \log n \rfloor + 2 = O(\log n)$ коренів – час роботи BINOMIAL_HEAP_MERGE.

Кожна ітерація циклу виконується за константний час. Оскільки ми проходимо весь список, то ітерацій буде не більше $\lfloor \log n_1 \rfloor + \lfloor \log n_2 \rfloor + 2$.

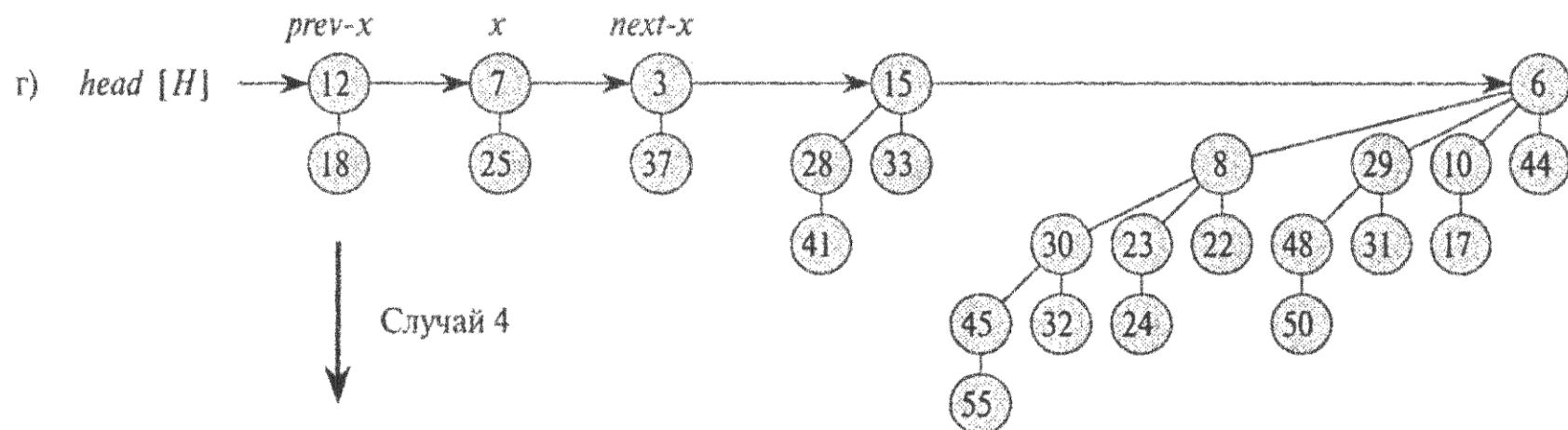
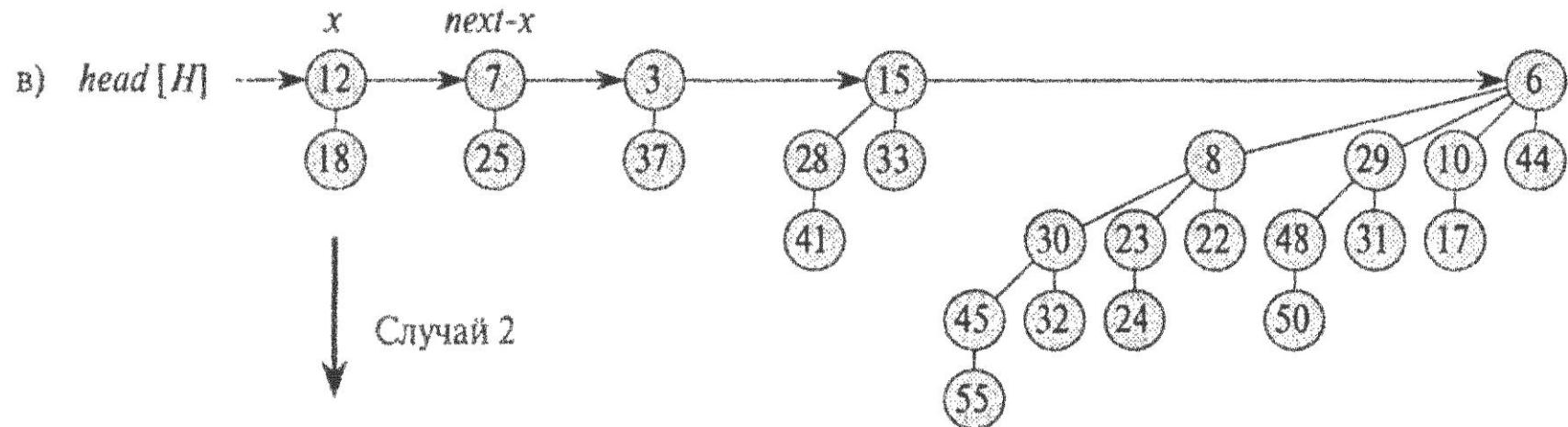
Отже, загальний час виконання BINOMIAL_HEAP_UNION складе $O(\log n)$.

Операції над біноміальними пірамідами

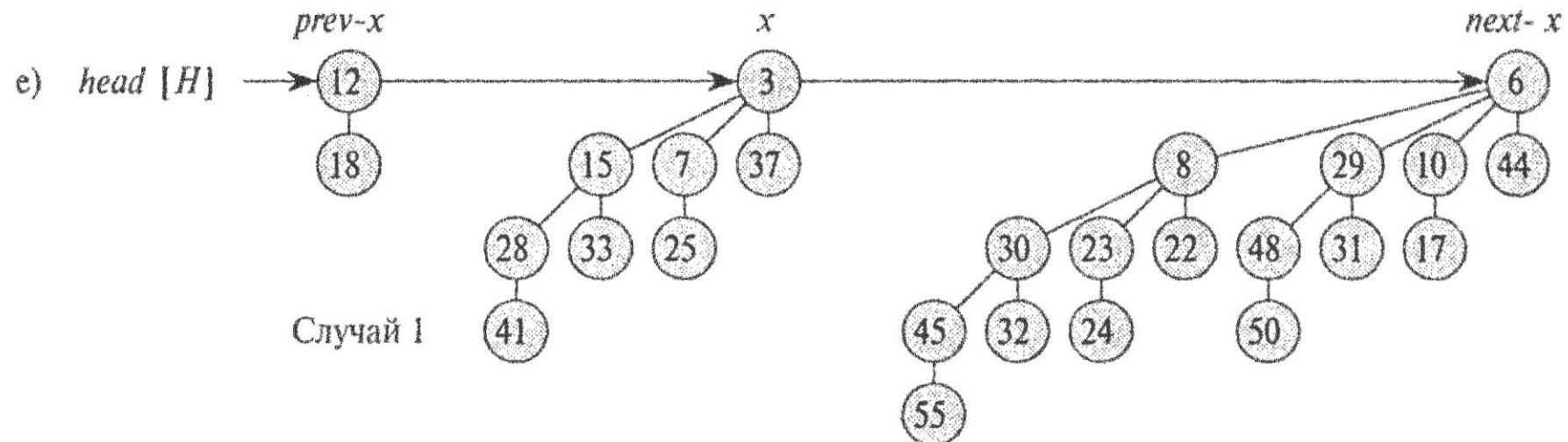
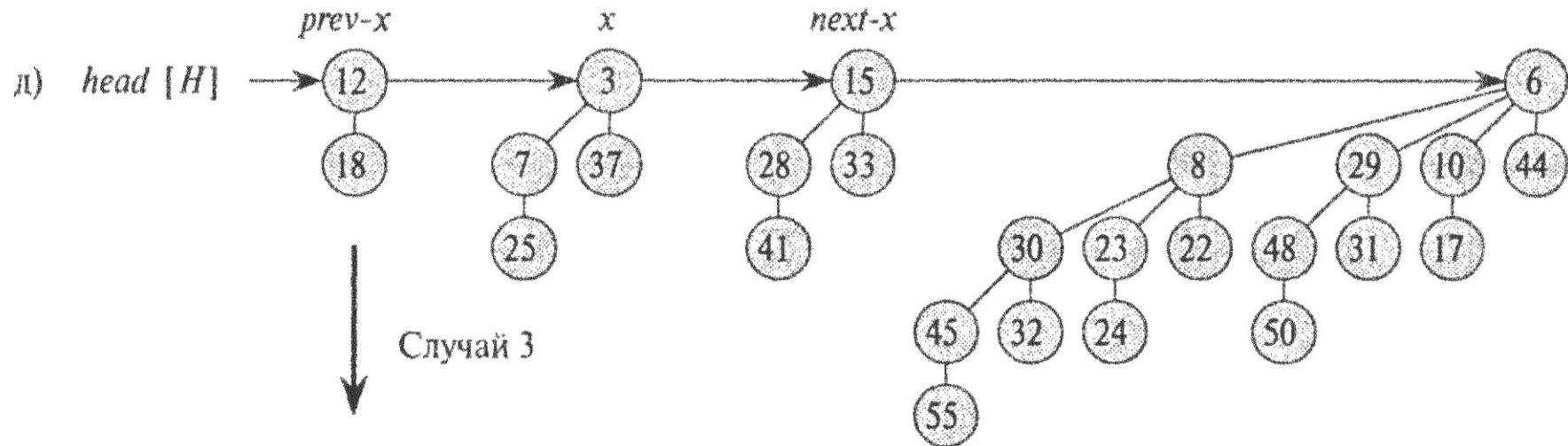
Приклад злиття двох біноміальних куп.

Операції над біноміальними пірамідами

Операції над біноміальними пірамідами

Операції над біноміальними пірамідами

- Вставка вузла.

Створюється біноміальна піраміда з одним вузлом (час $O(1)$) та зливається з початковою пірамідою (загальний час $O(\lg n)$).

BINOMIAL_HEAP_INSERT(H, x)

- 1 $H' \leftarrow \text{MAKE\_BINOMIAL\_HEAP}()$
- 2 $p[x] \leftarrow \text{NIL}$
- 3 $child[x] \leftarrow \text{NIL}$
- 4 $sibling[x] \leftarrow \text{NIL}$
- 5 $degree[x] \leftarrow 0$
- 6 $head[H'] \leftarrow x$
- 7 $H \leftarrow \text{BINOMIAL\_HEAP\_UNION}(H, H')$

Операції над біноміальними пірамідами

- Вилучення мінімального вузла.

`BINOMIAL_HEAP_EXTRACT_MIN( $H$ )`

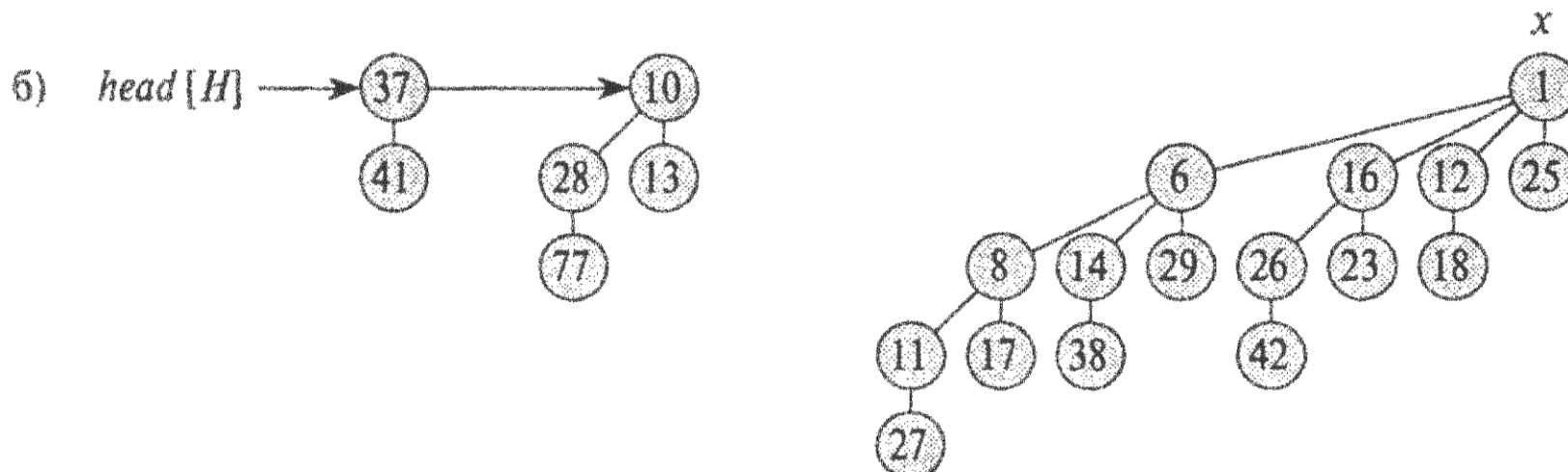
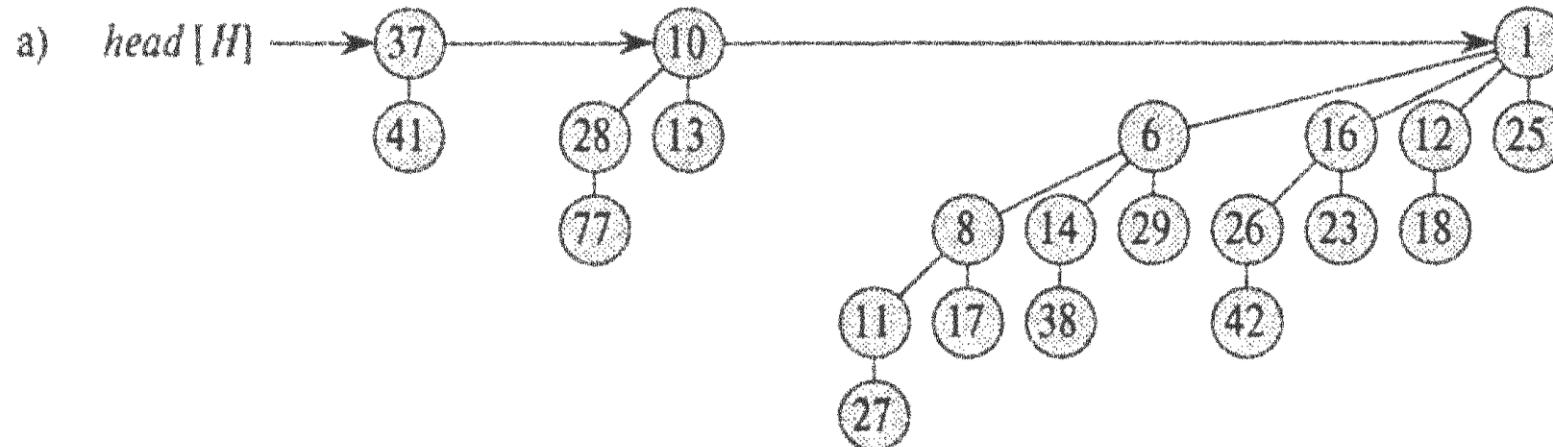
- 1 Поиск корня x с минимальным значением ключа в списке корней H , и удаление x из списка корней H
- 2 $H' \leftarrow \text{MAKE\_BINOMIAL\_HEAP}()$
- 3 Обращение порядка связанного списка дочерних узлов x , установка поля r каждого дочернего узла равным NIL и присвоение указателю $head[H']$ адреса заголовка получающегося списка
- 4 $H \leftarrow \text{BINOMIAL\_HEAP\_UNION}(H, H')$
- 5 **return** x

Видаляємо мінімальний корінь. Утворюємо з його синів нову біноміальну піраміду (перестановкою у зворотному порядку). Зливаємо новоутворену піраміду з вихідною.

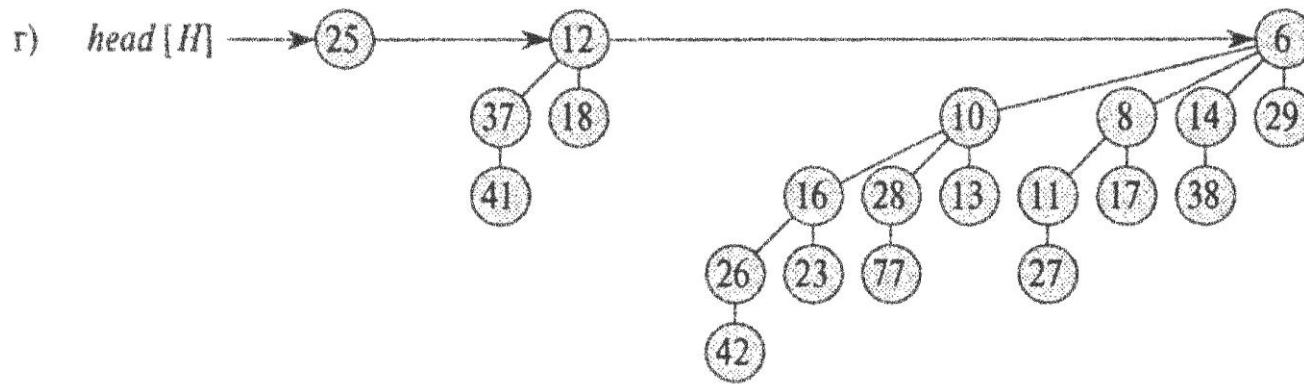
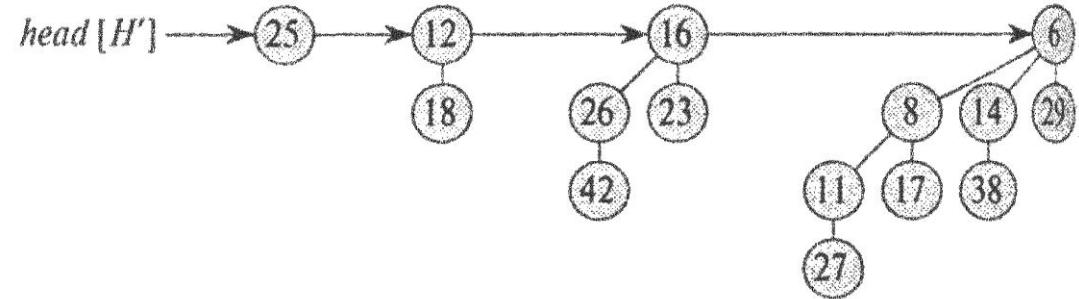
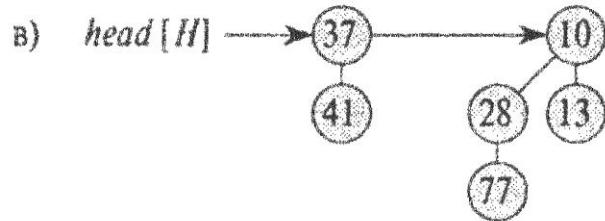
Час роботи процедури $O(\lg n)$.

Операції над біноміальними пірамідами

Приклад вилучення мінімального вузла

Операції над біноміальними пірамідами

Операції над біноміальними пірамідами

- Зменшення ключа.

Значення ключа замінюється на менше. Після цього рухаємось у напрямку кореня, обмінюючи значення, якщо порушенна умова неспадаючої піраміди.

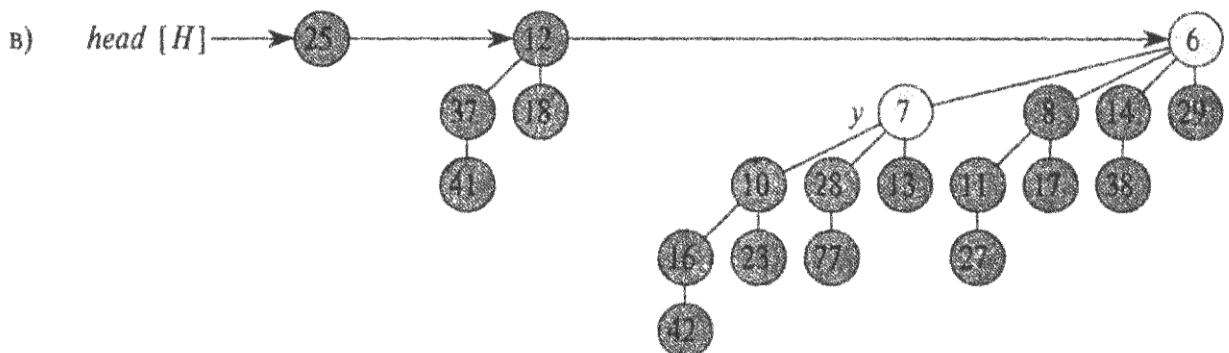
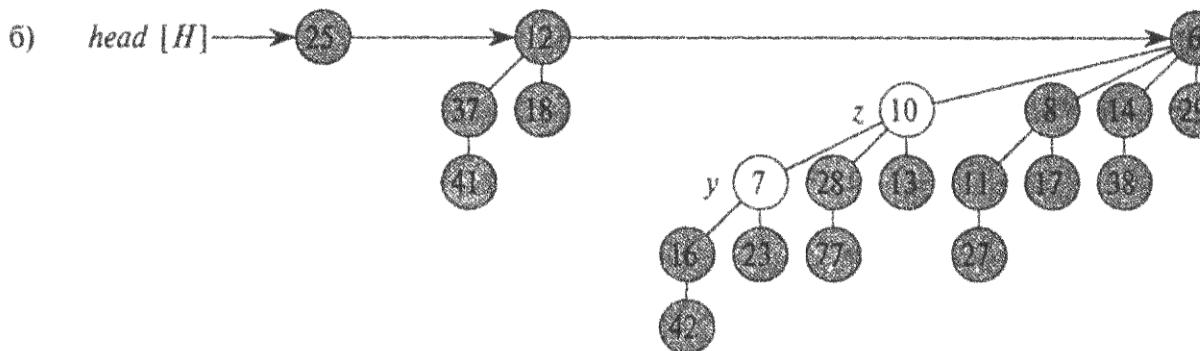
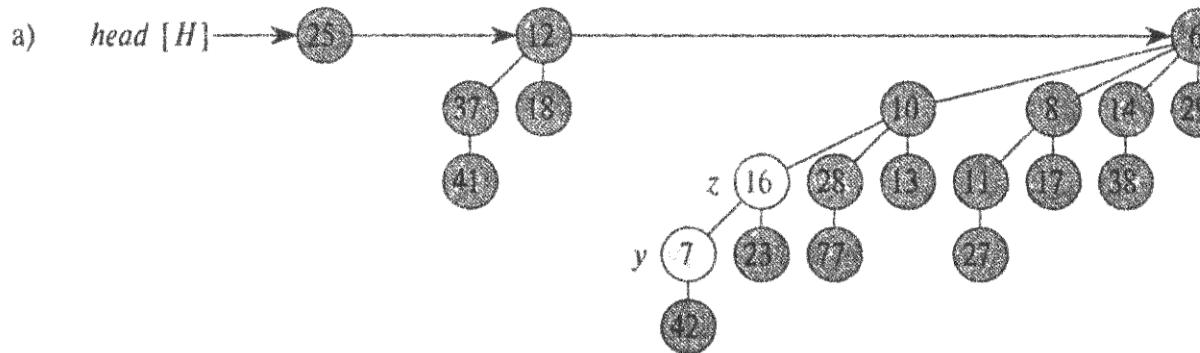
BINOMIAL_HEAP_DECREASE_KEY(H, x, k)

- 1 **if** $k > key[x]$
- 2   **then error** “Новый ключ больше текущего”
- 3 $key[x] \leftarrow k$
- 4 $y \leftarrow x$
- 5 $z \leftarrow p[y]$
- 6   **while** $z \neq \text{NIL}$ и $key[y] < key[z]$
- 7   **do** Обменять $key[y] \leftrightarrow key[z]$
  - 8   ▷ Если y и z содержат сопутствующую
  - 9   ▷ информацию, обменять также и ее
- 10 $y \leftarrow z$
- 11 $z \leftarrow p[y]$

Процедура виконується максимум за час $O(\lg n)$.

Операції над біноміальними пірамідами

Приклад зменшення ключа (зменшення до 7 в позиції у)

Операції над біноміальними пірамідами

- Видалення ключа.

`BINOMIAL_HEAP_DELETE( $H, x$ )`

- 1 `BINOMIAL_HEAP_DECREASE_KEY( $H, x, -\infty$ )`
- 2 `BINOMIAL_HEAP_EXTRACT_MIN( $H$ )`

Вважаємо, що жоден ключ не може містити ключ $-\infty$.

Ключ у вузлі для видалення робиться $-\infty$. При цьому розглянута вершина стає одним з коренів, мінімальним, і може бути вилучена за допомогою процедури `BINOMIAL_HEAP_EXTRACT_MIN`.

Сумарний час виконання складе $O(\lg n)$.

Амортизаційний аналіз (amortized analysis)

- Амортизаційний аналіз – метод підрахунку часу, необхідного для виконання послідовності операцій над структурою даних.
- Час усереднюється по всіх виконуваних операціях, і аналізується середня продуктивність операцій в гіршому випадку.
- Використовується, щоб показати, що навіть якщо деякі з операцій послідовності є дорогими, то при усередненні по всіх операціях середня їх вартість буде невеликою за рахунок того, що ці операції нечасто зустрічаються.
- Отримана оцінка не є ймовірнісною: це оцінка середнього часу виконання операцій для найгіршого випадку.

Амортизаційний аналіз

Основні методи амортизаційного аналізу:

- метод усереднення (метод групового аналізу, *aggregate analysis*);
- метод передплати (метод бухгалтерського обліку, *accounting method*);
- метод потенціалів (*potential method*).

Амортизаційний аналіз

Груповий аналіз

- Якщо в найгіршому випадку загальний час виконання послідовності всіх n операцій сумарно дорівнює $T(n)$, то в найгіршому випадку *середня* (або *амортизована*) ціна однієї операції визначається співвідношенням $T(n)/n$.
- Знайдена амортизована вартість може бути застосована до всіх операцій послідовності, навіть якщо вони різnotипні.

Амортизаційний аналіз

Розглянемо стек. Основні його операції PUSH та POP виконуються за час $O(1)$, приймемо цей час за 1.

Повна вартість послідовності з n операцій PUSH та POP дорівнюватиме n , їх фактичний час виконання $\Theta(n)$.

Додамо до стеку операцію MULTIPOP(S, k), що видалятиме зі стеку k елементів (або всі, що залишилися, якщо їх менше за k):

MULTIPOP(S, k)

```
1 while STACK_EMPTY( $S$ ) = FALSE и  $k > 0$ 
2     do POP( $S$ )
3          $k \leftarrow k - 1$ 
```

Час роботи операції прямо залежить від кількості виконань операції POP .

Амортизаційний аналіз

$\text{MULTIPOP}(S, k)$

```
1 while  $\text{STACK\_EMPTY}(S) = \text{FALSE}$  и  $k > 0$ 
2     do  $\text{POP}(S)$ 
3          $k \leftarrow k - 1$ 
```

Нехай стек реально містить s елементів.

Кількість ітерацій циклу **while** дорівнюватиме числу $\min(s, k)$ елементів, які вийдуть зі стека.

При кожній ітерації виконується один виклик POP , тому повна вартість процедури MULTIPOP дорівнюватиме $\min(s, k)$, а фактичний час буде лінійною функцією від цієї величини.

Амортизаційний аналіз

Якою буде вартість послідовності з n операцій PUSH, POP та MULTIPOP за умови порожнього спочатку стека?

В найгіршому випадку вартість операції MULTIPOP $O(n)$, бо в стеку не більше n об'єктів. Це є верхньою границею часу роботи довільної стекової операції.

Тоді в найгіршому випадку вартість послідовності з n операцій складе $O(n^2)$.

Знайдена таким чином оцінка занадто груба. Розглядалася найгірша вартість кожної операції окремо.

Проаналізуємо границю часу виконання *послідовності* з n операцій в найгіршому випадку.

Амортизаційний аналіз

Якою буде вартість послідовності з n операцій PUSH, POP та MULTIPOP за умови порожнього спочатку стека?

Перед тим, як щось дістати зі стека, його треба туди помістити.

Сумарна кількість операцій POP (включаючи виклики з MULTIPOP) для непорожнього стека не може перевищити кількість операцій PUSH, яких буде не більше n .

Для будь-якого n послідовність з n операцій PUSH, POP та MULTIPOP займе час $O(n)$.

Тому середня вартість кожної з операцій буде $O(n) / n = O(1)$.

Амортизаційний аналіз

Метод бухгалтерського обліку

- Кожна операція має свою нараховану амортизовану вартість та фактичну вартість.
- *Кредит* – додатна різниця між амортизованою та фактичною вартістю операції.
- Наявний кредит можна використати на покриття від'ємної різниці між амортизованою та фактичною вартістю інших операцій.
- Для всіх послідовностей операцій їх повна амортизована вартість має бути верхньою границею їх повної фактичної вартості, а повний кредит завжди невід'ємним.

Амортизаційний аналіз

Фактичні вартості операцій для розглянутого стеку:

PUSH: 1

POP: 1

MULTIPOP: $\min(k, s)$, де k – аргумент процедури, s – поточна кількість елементів у стеку.

Візьмемо наступні амортизовані вартості:

PUSH: 2

POP: 0

MULTIPOP: 0.

В нашому випадку всі амортизовані вартості дорівнюють $O(1)$.

При цьому фактична вартість MULTIPOP – величина змінна.

Амортизаційний аналіз

Покажемо, що довільну послідовність стекових операцій можна оплатити через нарахування амортизованих вартостей.

Уявімо стек як стос тарілок у кафе. При додаванні тарілки 1 грошова одиниця витрачається на оплату самої операції PUSH, а ще 1 грошова одиниця (з нарахованих 2-х) залишається в запасі, ніби на тарілці.

В довільний момент часу кожній тарілці стека відповідає 1 грошова одиниця кредиту.

Запасна одиниця кредиту на тарілці піде на оплату її діставання зі стеку. На операцію POP плата не нараховується, а її фактична вартість оплачується кредитом. Завдяки невеликій переоцінці операції PUSH зникає необхідність нарахувань на операцію POP.

Амортизаційний аналіз

Так само не потрібно нараховувати плату на операцію MULTIPROP.

При діставанніожної тарілки з неї береться 1 грошова одиниця кредиту і витрачається на оплату фактичної вартості POP.

Стек завжди містить невід'ємну кількість тарілок, тому попередньо нарахованої суми завжди достатньо для оплати операції MULTIPROP і сума кредиту завжди буде невід'ємною.

Отже для довільних послідовностей з n операцій PUSH, POP та MULTIPROP їх повна амортизована вартість $O(n)$ є верхньою границею їх повної фактичної вартості.

Амортизаційний аналіз

Метод потенціалів

- Введемо для кожного стану структури даних D_i величину $\Phi(D_i)$ – *потенціал*. Спочатку потенціал дорівнює $\Phi(D_0)$, а після i -ї операції $\Phi(D_i)$.
- Амортизована вартість $\hat{c}_i$ ожної операції c_i – її фактична вартість плюс приріст потенціалу в результаті її виконання.
- Тоді повна амортизована вартість n операцій

$$\sum_{i=1}^n \hat{c}_i = \sum_{i=1}^n (c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1})) = \sum_{i=1}^n c_i + \Phi(D_n) - \Phi(D_0).$$

- Якщо Φ можна визначити так, що $\Phi(D_n) \geq \Phi(D_0)$, то повна амортизована вартість буде верхньою границею повної фактичної вартості. Якщо n невідоме: умова $\Phi(D_i) \geq \Phi(D_0)$ для всіх i (напр. $\Phi(D_0) = 0$)

Амортизаційний аналіз

Для розглянутого стеку визначимо функцію потенціалу Φ як кількість елементів в цьому стеку.

Для порожнього стека $\Phi(D_0) = 0$. Оскільки кількість об'єктів у стеку невід'ємна, то $\Phi(D_i) \geq 0 = \Phi(D_0)$ для всіх i .

Нехай на i -му кроці стек містить s елементів.

PUSH: різниця потенціалів $\Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = (s+1) - s = 1$;
амортизована вартість $\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = 1+1 = 2$.

POP: різниця потенціалів $\Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = -1$;
амортизована вартість $\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = 1-1 = 0$.

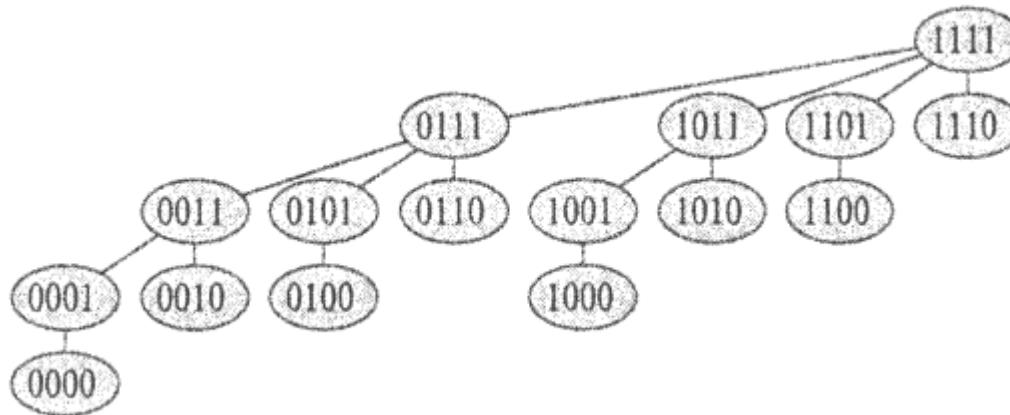
MULTIPOP: видалили $r = \min(k, s)$ елементів;
різниця потенціалів $\Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = -r$;
амортизована вартість $\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = r-r = 0$.

Для всіх операцій амортизовані вартості дорівнюють $O(1)$.

Тому повна амортизована вартість для n операцій буде $O(n)$.

Запитання і завдання

- Припустимо, вузли біноміального дерева B_k помічені двійковими числами при обході в оберненому порядку:

Нехай вузол x знаходиться на глибині i , відмічений числом l , та нехай $j=k-i$. Покажіть, що двійкове представлення x має j одиниць. Скільки k -рядків містить рівно j одиниць? Доведіть, що степінь x дорівнює кількості одиниць справа від найправішого нуля в двійковому представленні l .

Запитання і завдання

- Доведіть коректність BINOMIAL_HEAP_UNION через наступний інваріант циклу:

На початку кожної ітерації **while** в рядках 9-21 x вказує на корінь, який

- або єдиний корінь такого степеня,
- або перший з двох існуючих коренів такого степеня,
- або перший чи другий з трьох існуючих коренів такого степеня.

І крім того, всі корені – попередники попередника x в списку коренів – єдині свого степеня в списку коренів, і якщо попередник x має степінь, відмінний від степеня x , то такий степінь єдиний в списку коренів. Також, степені вузлів монотонно зростають в процесі проходу по списку коренів.

Запитання і завдання

- Чому процедура `BINOMIAL_HEAP_MINIMUM` може некоректно працювати при існуванні ключа зі значенням ∞ ? Переробіть її, щоб алгоритм працював коректно і за цих умов.
- Припустимо жодним чином не можливо представити ключ зі значенням $-\infty$. Перепишіть процедуру `BINOMIAL_HEAP_DELETE`, щоб вона коректно працювала за таких умов, час роботи має бути $O(\lg n)$.
- Який зв'язок між вставкою в біноміальну піраміду та збільшенням двійкового числа, що її представляє? Між злиттям двох біноміальних пірамід та сумуванням двох двійкових чисел? Відповівши на ці запитання, переробіть процедуру `BINOMIAL_HEAP_INSERT` так, щоб не відбувався виклик `BINOMIAL_HEAP_UNION`.